

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

V. ÉVFOLYAM 4. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1949 JANUÁR 27.
5709 TÉVÉSZ 28.

„Szerencsénk“...

„A Mindszenty bűnügy okmányai“ című Sárga Könyvből a napi sajtó e napokban bőszesen közölt részleteket, amelyek eredeti okmányok, levelezések, de magának Mindszentynek írásos beismerő vallomásából is fényt derítenek azokra a bűncselekményekre, amelyeket az esztergomi érsek és lársai a magyar állam, annak biztonsága és a demokratikus rendszer ellen elkövettek. Ifjazárulás, kémkedés, idegen hatalom képviselőivel való összejátszás, valótlanítás, és más bűncselekmények azok, amelyek a Sárga Könyv adatai nyomán bebizonyíthatóak.

S most hadat idézzünk mi is néhány részletet a Sárga Könyvből. Először is idézzünk a Mindszentyék által készített tervezetek közül abból a javaslatból, amely a zsidó kérdés rendezéséről szól. Ebben a javaslatban többek között ez olvasható:

„Szerencsénk, hogy a galíciai és bukovinai nagy zsidó „reservoir“, a milliós gettó zsidóságot, a német pusztítás háború következtében kb. 500.000 lélekszámra apadt le.“

„Szerencsénk...“ Mindszentyék tehát szerencsének nevezik, hogy hatmillió zsidó elpusztítása után csak fél-millió zsidó maradt életben. Mindszentyék szerint, tehát szerencse a galíciai és bukovinai zsidó „reservoir“ kiürítése. Szerencse Mindszentyék szerint, ami Auschwitzban és a többi haláltáborokban történt. Szerencse a varsói gettó elpusztítása és a hősiesség ellenlátók utolsó szálga való meggyökölése. Mindez szerencse....!

A tervezet egyébként a magyarországi zsidókérdés megoldására ezt javasolja:

„A jogfolytonosság 1944 március 19-én való rögzítésével az összes közhivatalból mindenki kitehető, aki aztán nyert kinevezést. Kitehető és kiteendő, tehát az összes zsidó és félvér.“

Igy akartak tehát Mindszentyék visszaállítani Hortyék zsidó törvényeit, de cini-kus aljassággal hozzátették: „természetesen nem azért bocsájlandó el, mert zsidó, hanem mert kinevezésének időpontja 1944 március 19-e utánra esik.“

Mindha nem tudnák Mindszentyék, hogy 1944 március 19-én, a zsidó törvények végrehajtása után már egyetlen zsidó sem maradt volna meg közhivatalban, sőt a magánvállalatok is kénytelenek voltak elbocsátani zsidó alkalmazottjaikat.

De lehet-e csodákozni Mindszentyék „zsidóprogramján“, amikor Mindszentye saját írásos vallomásából kiderül, hogy 1939 ápr. 19-re több paplárásával együtt Budapestre értekezletet hívott egybe, amelyen a zsidókérdéssel kapcsolatosan memorandumot készítettek. Ebben a memorandumban az értekezlet leszögezte magát a nemzeti szocialista irány követése mellett.

„Leszögeztük, — mondja Mindszentye írásos vallomása — hogy a zsidókérdés megoldását a nyilasokhoz hasonlóan faji törvények alapján szükségesnek tartjuk. Kiemeltük, hogy az államunk támogatott Kereszténypárt (Wolf párt) hozta eddig az egyetlen

Megalakult a Magyar Izraeliták Átképző- és Szövetkezetszervező Irodája

A magyarországi zsidóság vezetői, élükön Siockler Lajos, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája elnökével, Kahan-Frankl Samuval az Orth. Közp. Iroda elnökével és dr. Szűcs Géza OZSSB. elnökkel, — valamint a Joint vezetői, Mr. Jacobson és Berkovitz, továbbá a Joint Committee, — hosszas megfontolás után megvalósították régi elgondolásukat és az Országos Iroda égisze alatt létrehoztak egy új szervezetet, a „MIZRÁT“-ot.

Ennek a szervnek az a hivatása, hogy a gazdasági és társadalmi viszonyok előrelátható változása szem előtt

tartásával, — a kormányzati utasításoknak és az öt-éves terv elgondolásainak megfelelően, — elősegítse azon zsidók átképzését, illetve pályaválasztási nehézségeiknek leküzdését, akik az idők parancsoló szavát megértik és annak következményeit magukra levonnak hajlandók.

A fenti célkitűzés megvalósítása érdekében a „MIZRÁT“ feladatául tűzte ki, hogy az átképzésre szorulóknak részben felkutatja az összes ipari és mezőgazdasági tanfolyamokat, gyárakban és egyéb helyeken megnyitott átképzési lehetőségeket,

előmozdítja a hitelevérek-

fajvédő törvényt, a numerus clausust. Ezzel a memorandumunkkal, amelyet az esztergomi értekezleteken keresztül az ország minden egyházközségébe eljuttattunk, a nyilasok térfoglalását segíteltük elő.“

Ezzel a beismeréssel nemcsak az ellenállás legendája foszlott szét, de bizonyítja azt a szomorú tényt is, hogy Mindszentyék, a szerelmet válásának papjai, nemcsak türtök ellentmondás- és nyílt szembefordulás nélkül a nyilas gazdaságokat és a bestialis rémségeket, hanem azokat egyenesen elősegítették azzal, hogy nyílt támogatásukról ökö, a papok, az összes katolikus egyházközségeket értesítették.

Mind ezek után pedig akadnak külföldön jelentkező han-

gók, amelyek vakmerő szemérmelenséggel azt merik állítani, hogy Mindszentye „zsidóbarát volt“, „zsidó vagyont mentett“ és akadhatott olyan eltévedett volt magyarországi zsidó papi személy, aki Mindszentyét „imát“ mondott.

Amikor a tények erejével mutatunk rá Mindszentyék bűneire, meg kell bélyegeznünk mindazokat, akik a népi demokrácia elleni magatartásuk elvakultságában, vagy ami könnyen felfedezhető, — az imperialisták zsoldjában állva — Mindszentyét „zsidóbarát“ mivoltában, mártírának szerepének feltüntetni.

Szerencsére — ezt már mi mondjuk így — senki, jószándéku, becsültesen gondolkodó embert meg nem téveszthetnek,

Ára 1.40 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Jajkiáltás Chiléből

„A fasizta rendszer itt most van kifejlődőben!” — írja egy hazakivánczoló család, amely megbánta a kivándorlást

„Hová futsz?” címmel nemrégiben önként közzétett az Új Élet. Ebben a recitáltunk mindazokra a redős okokra, amelyek a távoznikkészülők itthonmaradása mellett szólnak. Azt ajánlottuk a józan ítélőelőknek: ne igyekezzenek el innen, hanem építsék a népi demokráciát és ezzel együtt a maguk boldog otthonát. Az érzelmi szempontok között megemlégtünk a leghatalmasabbakat, a rövid idő múlva jelentkező „hazahúzó szívájdalom

súlyos betegségét”, a honvágyat is. Ez jelentkezik most egy külföldre vándorolt magyar zsidó levélben is, ami segítségért kiált, hogy hazajöhessen, visszatérhessen. Levélben rámutat arra a szörnyűséges kálváriára, amelyet meg kellett járnia és ami mindazokra vár, akik meggondolatlanul rohantak az idegen országban való érvényesülés dőlőbába után.

A levél a Joint magyarországi igazgatóságának szól a következőképpen:

Atulirott, azzal a kéréssel fordulok a t. Igazgatósághoz, hogy sógoromnak és családjának Chiléből való visszavándorlását elősegíteni szíveskedjenek. Sógorom a deportálásban átszenvedett szörnyűségek hatása alatt, fivére csábításának engedve, 1947 november 30-án vándorolt ki. Odakint óriási csalódás éri, úgy a megígért segítőkérségben, mint ipari munkájának lehetőségében. A klinától olyan betegséget kaptak, amelyet hiába operáltak; ez is lehetetlenné teszi ott tartózkodásukat. Kétségbeesett leveleik szerint a hazatérést tartják egyetlen megoldásnak. Mivel Chilében magyar érdekképviselő nincs, egyetlen reményük, hogy itt Magyarországon tudjuk beszerezni a visszautazási engedélyt. Kérésemet megismételve, s abban a reményben, hogy szerencsétlen helyzetükön mielőbb segíteni tudok, maradok tisztelttel:

Mohr Jenő

Budapest, VII., Elemér-u. 16.

A levélíró beküldte sógorának: Tyroler Jenőnek a magyar belügyminiszterhez intézett kérelme másolatát. Ez minden részleteiben megvilágítja a Chiléből kivándorolt család tragédiáját:

... „hazatérési kérelmem támogatására legyen szabad őszinte hazajöveteli szándékom okait elmondanom a következőkben: Kivándorlásom okai visszanyulnak az elmúlt háború alatt átélt szörnyűségekig. A háború alatt Bergen-Belsenben voltam deportálva, családomból elszakítva.

Felcsésem a budapesti gettóban meghalt és egyedül maradtam két fiatal gyermekemmel. Az átért borzalmak és felcsésem elvesztése nagyon hozzájárult ahhoz, hogy komolyan foglalkozzam tíz éve Chilében élő fivérem hívásával. Közben újból meg-nősültem, s fiammal, ki szintén vasesztérgályos, együtt dolgoztam műhelyem felvirágoztatásán. Fivérem csábítása mindjában erősödött. Leveleiben minden jól: pénzt, lakást, támogatást megígért, csakhogy elinduljak.

Olyan képet festett elém, ami, mint most tapasztalom,

eggyáltalán nem felel meg a valóságnak. Én hittem neki és 1947 november 30-án családommal elindultam. Fivérem, aki mindent megígért, csakhogy reábrjon a ki-vándorlásra, teljesen cserbe-harvott. Idegen országban, nyelvtudás nélkül, a magam lábán kellett megállnom. Mint vasesztérgályos dolgozom fiammal együtt, leányom pedig, mint fényképező. Így, ha nehezen is, meg tudunk élni. A klíma, amit fivérem, nagyon jónak jelzett, részünkre katasztrófa lett. Az állandó köhögés és influenza gennyesedéssé fajult. Felcsémemet és engem is meg kellett operálni. Az operáció nem segített, s így részünkre

lehetetlen a további illatódzkodás.

A betegségem kívül az itt uralkodó politikai- és gazdasági életből sem írt igaz képet a fivérem. A fasizta rendszer, amely otthon tökéletesen élünk, itt most van kifejlődőben. A kapitalizmus legmagasabb fokát, amely elviselhetetlen a munkások számára, a hatátnas osztálykülönbség, a faji gyűlölet, mind kibíratatlanná teszik itt tartózkodásunkat. Ipari munkás vagyok és nem kapitalista; részemre itt csak elnyomás és nyomor juthat. Kiábrándultam a nyugati „demokráciából”, amely a pénzhalászt minden áron, tekintet nélkül legelszönek.

Az elmondottakon kívül érzelmi szálak is hozzájárulnak ahhoz, hogy őszintén hazavágyjunk. Fiam és lányom, boldogságukat Magyarországon remélik megtalálni. Ez az érzés az elmúlt év viszonylataiban során még jobban megerősödött bennük. Mindkettőjük házassága a hazamenettől függ. Négy fiatal szív vár tehát arra az engedélyre, amely részünkre a boldogságot jelenti.

Megismétlem kérésemet és bízom abban, hogy helyzetünk őszinte feltárása után megnyílik előttünk az az út, amely az egész családnak a megbékélést és a boldogulást hozza meg.

Igy szól a levél és a beadvány. Minden sora önmagáért beszél. Aki tud olvasni, meg is érti.

KIVÁNDORLOKNAK
megbízható vízmentes
BAKANCSONK
GYERMEKBKANCSONK
Készít:
LEGRÁDI cipészmeister
VII., Dohány-utca 10.

Ha utazik! **ÁDAM** bőrdönsnél

szerezo be. Saját készítmény, olcsó árak. Rákóczi-ut 13. Telefon: 139-054.

AMERIKAI DAUER

Kedden déli 12-ig dolgozunk **hajfestés**
RENCZESNÉL, VI. ker. Csengery-utca 84.

Szőnyegek vétel — eladás
Ungár Király-utca 14.
Rákóczi-ut 42.

A Pesti Izr. Hittközség napközi otthonai

Egy éve vette át a Pesti Izraelita Hittközség vallásoktatási ügyosztálya az Országos Zsidó Segítő Bizottságtól a napközi otthonokat. Egy év, nagy idő, akkor, amikor az ország nagy társadalmi fejlődés lázában és a zsidóság keretein belül is lényeges változások történtek a foglalkozás megválasztása, az átrétegződés szempontjából. Nem érdektelen tehát annak a megállapítása, hogyan tükröződik vissza a zsidó napközi otthonokban a gyermekek lelkeiben, életében, a „felzárkózás” mindennapi gyakorlata.

Hat napközi otthonot látogatunk meg — több is kellene belőle, mert a keres a férőhely! — s minden túlzás nélkül megállapíthatjuk, — hogy az első pillanat benyomásaival kezdjük — a berendezés, a felszerelés, a legigényesebb pedagógiai feladatok és törekvéseknek is megfelel. Mindenütt ragyog a tisztaság.

Érdekes ötleteket látnunk. Például a négyéves gyermekek flókáján, fogasán egy-egy kép jelzi, hogy kinek a tisztelete. A gyermekek — a sétáidon kívül — egész nap itt tartózkodnak. Nemcsak a gyermekek, hanem a zsidóság, az egész társadalom szempontjából is rendkívül fontos, hogy helyen szellemben és mire nevelik őket.

A munka szeretete, a munkás, a dolgozó ember személyiségének a megbecsülése és értékelése áll a nevelés központjában. A gyermekek saját maguk készítik el játékaik nagy részét, maguk sepregetnek, mosogatnak, törölgetnek szolgálatok feladataiknak az ebédet és az uzsonnát. Állandó munkaverseny folyik, nemcsak a tisztaság, hanem az öt-öt éves gyermekek között is — és büszkén viselik az önmunkás jelvényt. A nevelők nagyon helyesen, nem úgy ítélik meg a dolgot, hogy a gyermekek „egyszer majd kikerülnek az életbe”, mint azt régen annyiszor hangzottak, hanem nagyon jól tudják azt, hogy a gyermekek máris benne élnek a társadalomban. Külön ki kell emelnünk, hogy a mesék, amelyekkel a gyermekeket szórakoztatják, nem a múlt idők félelmét és borzadályt keltő, boszorkány történetek, hanem az alkotókedvet, a derűt, életörömet kiváltó kedves történetek.

E napközi otthonok igen nagy segítségére vannak a dolgozó zsidó anyáknak. E napközi otthonok nélkül, megoldhatatlan problémák elé kerülne nek. Azt az anyagi segítséget, amelyet az O. Zs. S. B. a „napközieknek” nyújt, aligha fordíthatná szociálisan megindokoltabb célra. Hiszen a zsidó nők társadalmi többsége, nehéz munkával keresi kenyerét.

Az anyák gyermekeiket szerető gondossággal öltöztetik: a ruhák legnagyobb része a Joint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Ady Endre és a bélyeges sereg

Írta: Sós Endre

Néhány hónap múlva öt éve lesz annak, hogy a kecskeméti téglagyárban, az asótá-nálunk is halálraírták és Jugoszláviában felkötötték Zöldi Márton "birodalmában", az auschwitzi deportációját megelőző éjszakán sokáig elbeszélgettem Révész Bélával, a miniatűröknek nevezett prózai versek különös mikológájával és az Ady-trilógia szerzőjével.

Miről beszélt Révész Béla, miközben a sárban és a halál árnyékában feküdtünk? Mit mesélt, miközben Gestapo-legények és Jupo-briganták villanylámpásai villogtak itt-ott a kriptaszerű éjszakában?

Lányáról beszélt... És unokájáról... És Adyról... Össze-vetve az asszociáció lányához, unokájához, Ady Endréhez fűződő képeit. Már éjszaka is elmulhatott, amikor körülbeült egy fejente be mondánivalóit:

— A lányomat, mint halottat, Szlovákiából hurcolták a halálba. Az unokámat ugyan-annan vitték el a bitangok... Valószínűleg Lengyelországba kerültek... Biztos, hogy már nem élnek... Mi is Lengyelországba kerülünk. Mi sem maradunk életben. Ők már ismeretlen sírban nyugszanak. Odaraknak majd engem is... Tudod, barátom, most érzem csak igazán, hogy mit jelent Ady Endrének „A bélyeges sereg”-ről szóló verse... Most fogom fel a maga teljességében, hogy mi a „bélyeges-ség”... Hidd el, amikor csupán mások voltak „bélyege-szek”, nem értettük eléggé. Hogy mi az... Ady Endre azonban az érte... Ő megér-telte annak a Párisban élt, szomorúszemű, örökbánatú lengyel zsidó lánynak a sorát, akivel Lédánál találkozott és aki apa, anya, testvérek nélkül, egyedül került ki a Fény Városába... Eggedül jutott oda, mert apját, anyját, testvéreit, mindenkiét, aki a világon volt, meggyilkolták a pogromlovagok... Ez a lány, ennek a lengyel zsidó lánynak a sorsa inspirálta Ady Endrét „A bélyeges sereg” megírására.

Ezeket mondta Révész Béla, aki sokszor megfordult Ady-val Párisban és őt év előtt láttuk felkötött mellékem a kecskeméti téglagyár aros udvarán. Ő is, én is „bélyegesek” voltunk és az éjszakán és a források és a források... Révész Béla, aki halálraírt Ady-verseket és halálraírt, elkezdte mon-

dani, „A bélyeges sereg”-et. Csak órák választották el őt is, a többiek is az auschwitzi utól, amikor felhangzottak a strófák:

„Választott fajtát: messze előtte
Bíró, szomorú hegyek
S ők mennek rongyoltan, szór-
tan, bélyegesen.
Bús ürdögök, szent mordály-
égetők,
Én veletek megyek.

Bírszke kárhozók, eldobhatók
százszor,
A lelkem százszor utánatok
oson.
Örök bolygók, örök riaszt-
gatók,
Idők kovászal, megyek én is
veletek
Bélyegesen, csillagosan.

Mitünk és a könnyes, nagy
Élet.

Körágyon és kereszt alatt,
Hajrá, hajrá, a Jobb felé.
Em csunya, sárga-foltos sere-
gem,
Futok veled és megáldalak.”

Ez a kecskeméti jelenet és „A bélyeges sereg” fellelkesítője most úgy jutott eszembe, hogy olvasom: január végén emlékezik meg a népi demokrácia Magyarországa Ady Endre halálának harmincadik évfordulójáról.

A legnagyobb magyar költők egyikének harmincadik halálának évfordulóját olyan ország üli meg, amelyben nincsenek többé „bélyegesek.” A Vörös Hadsereg és az a forradalom, amely sok más forradalomnál békésebben játszódhatott le, levette és megsemmisítette a „bélyegeket” minő a elnyomott és üldözött homlokáról. Nincsenek többé „jobbágyosorban élő, „bélyeges” parasztok. Nincsenek többé éhbéért kínlódó, nagy- és kisuraknak kiszolgáltató, „bélyeges” munkások. Nincsenek többé mindenkitől megrugható és felrugható, esendő-kényének-kedvének kitélt, „bélyeges zsidók.

Ady Endre, aki az elcsúszó, félbemaradó „összecsúszás forradalom” közepén költözött át arról a világról és nem érte meg sem a magyar proletárium nagyserű 1919-es kísérletét, sem az azt követő fehér-terror, nem láthatja azt a Magyarországot, amelyben végleg vége a „bélyegeseknek” és amelyben szabad emberek ottmaradtak a szabadság költőjének immár csúszó nélkül és halálátlanul magyarság költőjéül.

Volt ugyanis Magyarországon egy korszak, amelyben meghamisították és az uralkodó osztályok szent szövetségének száján születtek és a legnagyobb költők műveit is Volt idő, amikor a szennyeselkü és erkölcsi fertőben élő Milotay István magyarázhatta Ady költemények! Volt idő, amikor a hazug népi romantikát kilencvenöt százalékos fasizmussal keverő Féja Géza rendezhette sajtó alá Ady cikkeknek gyűjteményét! És volt idő, amikor a német zsoldért hazát is áruló Farkas Gyula olyan Adyt szerkeszthetett „ad usum Delphini”, hogy még a „keltőskereszt vérszövet-ség”, vagy a „rögvalóság”, hívei is magukénak válhatták!

Adomány a mártírok emlékezetére

Sokféle formában állították már emléket mártírjainknak, könyörtelenül elpusztított testvéreinknek, de azon a módon, ahogyan W. M. budapesti lakos emlékezik meg szeretőiről, bizony még senki sem hódolt az elhaltak áldozathozatala előtt. Hit-testvérünk levelet írt az AJDC, közismerten a Joint magyarországi igazgatóságához, amelynek száztöteven forintot kínál fel jótékony célra, hogy ezzel a nagy adománnyal rója le kegyeletét a maga mártírjait. De lássuk a levelet, amely igazán nemcsak érzésekről, őszinte meghatódottságról tesz tanúbizonyságot:

„Hosszas töprengés és gondolkodás után arra az elhatározásra jutottam, hogy az Auschwitzban ártatlanul elpusztított drága feleségemnek hat gyermekemnek, valamint testvéreimnek a legszebb emléket avval állítom, ha a közös vagyunkat levő ingatlanok eladásából befolyt összeget jótékony célra adományozom.

Leghivatottabb sáfárnak erre a Joint-intézményt választam, mely az elhagyottakat mindenütt szívesen támogatja. Miért is ezennel felajánlom a száztöteven forintot kitévő

Ami volt, az elhunyt. Ady is visszanyerte igazi jelentését. A magyar népi demokrácia visszazsuzereste a halott költő méltóságát valódi értelmét. Nem juthatnak többé szóhoz a hamistól! Nem szerkeszthetnek többé könyvet a kihagyó! Most kezdődött el Ady igazi iródművele, Ady igazi halhatatlansága!

Tisztelegjünk a kerepesi temetőben lévő sírjánál előtt!

Tisztelegjünk a meghirdetett magyar forradalom küldőjének szellemé előtt!

Tisztelegjünk Ady Endre költészeté előtt, amely hozzájárult a megbélyegzettek „bélyegének” eltüntetéséhez!

Tisztelegjünk Ady Endre embersége előtt, amely védelmére kelt minden elnyomottnak és minden üldözöttnak!

Összeget a Joint-nak, azaz a kérelemmel, hogy azt fogadják el tőlem. Én ezért semmiféle ellenszolgáltatást nem kérek.

Ugy vélem, hogy én két kezem munkájából is meg tudok élni. De megnyugtató lesz számomra az a tudat, hogy az én mártírjaim iránt igaz kegyeletet gyakoroltam.”

Az adományozó, mivel nem pályázik hírnévre, azt kívánja, hogy neve, személye maradjon inkognitóban. Ezáltal sem akar feltűnni, mert — mint tudott szerénységgel írja — „mindenkor hivatkozni nélkül dolgoztam.” Végül pedig Isten áldását kéri a Joint itteni munkásságára.

Érthető, ha a nagy adomány élénk érdeklődést, lelkes felkészítést és őszinte hálát váltott ki. Amikor az megköszönték, biztosították az adományozót, hogy az összes kívánságának és szándékának megfelelően a legjobban rendelkezésére álló támogatásra használják fel.

Kivándorlók figyelem!
Prima pelyhek,
tollak legolcsóbban.
ÁGYTOLL ÜZLET
Akácfa-utca kilenc

Néhány nap múlva megjelenik: **ISBETHI (Mannheim)** (kb. két hét múlva.)

Hamars Halvri
A MODERN HEBER NYELVKÖNYVE kb. 34.—
MAGYAR—HEBER SZÓTÁR, KISALAK kb. 24.—
HEBER—MAGYAR SZÓTÁR 64.—
Birtosítás magának
Kapható könyvkereskedésben. — Vidékre szállítás utánvéttel
FARKAS könyvkereskedés, DEBRECEN

Korunk könyvei

Anton Makarenko:

VÁLOGATOTT PEDAGÓGIAI TANULMÁNYOK

Anton Makarenkot „Az Új Ember kovácsa”, „Igor és Társai” című könyvei alapján joggal sorozhatjuk a szovjet írók élgárdájába. Halála után összegyűjtötték a nevelés problémáiról tartott előadásait, amelyek az évek folyamán különböző kiadványokban, nevelésügyi folyóiratokban jelentek meg és „Válogatott pedagógiai tanulmányok” címmel a pedagógus társadalom tanulmányára, a nagy-közönség felvilágosítására megjelentek. Makarenko pedagógiai eszméi fontos alkalmazzák a szovjet pedagógiának. Tanításait és elméletét mindenütt a világon, ahol a szocialista nevelés alapjait akarják megvalósítani, tanulmányozzák, felhasználják és értékesítik.

Makarenko első alapvető tanítása: a gyermekközösséget úgy kell irányítani, hogy akaratlanul is legyen a nevelő akaratával és célkitűzéseivel. Feltétlenül szüksége van a nevelőnek tekintélyre. A gyermekeket kötelességudatra, becsületérzésre kell ránevelni. Véleménye szerint az egyénre is a közösségen keresztül lehet a legjobban hatni. A közösség elé olyan feladatok elvégzését kell céllá tenni, amelyeket meg tud valósítani, de azután ezt a végrehajtást a legkisebb engedély és megalkuvás nélkül a legszigorúbban meg kell követelni. A makarenkói nevelés-elmélet másik alapfővétele a munka által való nevelés. A gyermek munkakedvét és munkaképességét céltudatosan fejleszteni kell. A munka nem kényszer és átok, hanem örömet okozó, boldogító és céltudatos tevékenység legyen. Rá kell nevelni a gyermeket, az idővel való takarékosságra, a termelési eszközök pontos kezelésére. Makarenko a kommunista nevelés módszertanát dolgozta ki.

Makarenko nemcsak a hivatásos pedagógusokat, hanem a szülőket is meg akarta tanítani a nevelés művészetére. Véleménye szerint a nevelés, mint mesterség, megtanulható és elsajátítható tudomány.

Makarenko nem egy szektá, foglalkozási ág, társalalmi réteg tagjaihoz szól e válogatott tanulmányokban, hanem minden emberhez, aki felelősséget érez a társadalommal szemben. Formájában szórakoztató, tartalmában tanító és nevelő ez a posthumus-mű és célját akkor éri el, ha minden kultúrelőrelvessé és megszívleli.

(Új Magyar Könyvkiadó)

GERVAI

EGYSZOBÁS LAKÁSBAN lakóhelyet keresek. Helyi Gyuláné, IX., Timóti-u. 3/P, telefon 1.

Vercors: Út a csillag felé

Vercors — álnév. Jean Brul-ler magyar származású francia író álnéve, aki a francia szellemi ellenállás legkiemelkedőbb alakja.

Az összeomlás idején a Vercors fensíkra tartózkodott, ezért választotta írói álnévül ezt a nevet; tényleges nevét a felszabadulásig titokban tartotta, mivel írásai már az elnyomatás alatt közkezen forogtak és nevének felfedése, életbe került volna. Még legközelebbi barátai előtt sem fedte fel személyazonosságát. Művei a világ majdnem valamennyi nyelvén, még perzsául, kínaiul, arabul is megjelentek és szerzőjük a felszabadulás utáni Franciaország egyik legnépszerűbb embere lett s ezt máig is megőrizte. Irodalmi körökben ma is úgy tekintik, mint Franciaország élő lelkismeretét.

Az „Út a csillagok felé” novellás kötet. Mindössze hat rövid-hosszabb novellát tartalmaz, nem több, mint 180 középszerűságu könyvoldalon, de ezekbe az oldalakra töményen van belesűrítve minden az emberileg elképzelhetetlen borzalom, ami az elnyomatás éveiben, a kultúra és civilizáció szegényre megőrlésére. Írásának hangulata nyomozó, sőtét színekkel, vázlatosan festett alakjai elevenen élnek; halljuk nyögéseiket, sóhajukat. Nem az ellenállókra dicsőíti, hanem a megkínzottakra, a meggyilkoltakra állít örökbe-cső emléket.

Nem riportregény! De néhány sorában többet mond, mint nagyon sok eddig magyar nyelven megjelent élményregény, amelyek a szenvedéseket próbálják több-kevesebb eredménnyel elénk tárni. Ez sikerül Vercorsnak, ebben a könyvében, maradéktalanul. Művészi írástudása, lenyűgözően vezeti keresztül olvasót a dantei rettenetek, amelyek közül csak egyről számolunk be az író szavaival:

— Ime, egyszerre csak ott álltam, kezembem az üres taliga fogójával. Az iszonyatos sikoltás elnémult, a tűzben sercegett, főtt, lángolt a test s orromat megcsapta a szaga... „He-lyes...” mondta az SS, „a köveket: őt!” S bedobtam a követ. Halott volt, legalább is

azt hiszem, teljesen halott... ha azért, hogy én magam megmeneküljek, tűzbe dobtam egy embert, egy eleven embert, barátot, bajtársat, miközben rám jűgcsztette a szemét, mosolygott... igen, mosolygott... olyan mosollyal, amit... amit...

A kötet első novellája leírja, amint egy Franciaországról rajongó ifjú, megszökök hazájából, hogy választott új hazájában, a szabadság, egyenlőség és testvériség országában élje le életét. Egy hosszú lelkes emberélet alkonyán fel kell varrnia a sárga csillagot és összeomolva látja, hogy bár a németek parancsára, de honfitársai végzik ki ötvened magát, mint tuzt. Ez az „Út a csillagok felé”, tartalma.

„A tenger esendje” című novellájában német tisztet szállásolnak be egy francia házba, ahol a ház ura és annak fiatal unokahuga félénen keresztül napról-napra hallgatják, amint a német hozzájuk beszél, de ők, néma leventeként, válasza sem méltatják, csak bucsuzásnál hangzik el a lány ajkáról egy alig hallható adieu.

„Az éjszaka fegyverei” című elbeszélésben a fentidézett szavakkal mondja el, egy a deportálásban emberi roncsa alakult férfi, testi és lelki szenvedéseit, aki ezek következtében „elvesztette emberi mivoltát.”

„A Verdun nyomda” arról számol be, hogyan tesznek tönkre honfitársai két nyomdászt, akik Verdun ostrománál voltak bajtársak. A főnök védi zsidó segédjét, akit családotól leporoltak, meggyilkoltak, majd ő maga is hasonló sorsban részesül, mert az ellenállók részére röpiratokat sokszorosít. Az elhurcoltató és feljelentő a felszabadulás után a nyomdász-szakma egyik vezetője lett. Nehéz volna — mondták — szolgálatait nélkülözni.

A „Meggyőződésünk szerint cselekedni” tökéletesen tárja elénk a partizánélet egyik epizódját, míg „Az álom” elénk vetíti a haláltáborok szörnyűségeit.

El kell olvasni ezt a könyvet mindenkinek, aki élvezni tudja az írás művészetét, aki gyűlöli a hitleri Németországot s az ez-

zel egyenértékű elmult Magyarországot, és aki, vagy maga volt haláltáborok lakója, vagy hozzátartozója szenvedett a gázkamrák, a krematóriumok árnyékában.

Pantheon kiadás, Dormándi László fordítása.

GELLERI MIKLÓS

A budapesti zsidóság története héberül

Hatalmas, költözetes gyűjtőmunka jelent meg Jeruzsálemben 1946—1948-ban J. L. Fischmann, Izrael jelenlegi kulturálisminiszterének szerkesztésében, amely emlékeztet a fasizmus elpusztította régi zsidó gyűlekezeteknek azaz, hogy megírja mongráfiájukat (arim vösmáhot Bejiszráél). Az I. kötetben Patai Ráfael író Kismartonról, Weingarten Sámuel Munkácsról; a II. kötetben Fürst Aladár tollából kapunk tanulmányt a budapesti zsidóságról (109—186. lapokon). Szerző, a pesti zsidó fiugimnázium volt tanára, főleg Büchler Sándor (A zsidók története Budapesten. Bp., 1901). és Grünwald Fülöp (A zsidók története Budán. Bp., 1938.) művei felhasználásával vizsgálja Buda, Óbuda és Pest gyűlekezetek történetét. Természetesen beledolgozza az újabb irodalmat is, értékesíti a M. Zs. Múzeum és az Óbudai Zsidó Múzeum anyagát. Megtudjuk, hogy az 1422-ben említett első budai rabbiról, R. Józsefről nemrég kiderült (Szénai, XI. 183—213.), hogy a Trevas család sarja (117.); Kóhén Efrájim, budai rabbiról pedig Blum Amramnak újabb könyve jelent meg (127.). Állandó figyelemmel kíséri a gazdasági háttérrel. A receptiótól napjainkig terjedő részben új utakon jár, kijelölve a kor politikai és kulturális körvonalait a felszabadulás utánig. Gazdag statisztikával anyaggal illeszkedik mondani-valóit. Meleg színekkel idézi fel a boldog Budapest és a benne lakók életét zsidóság képét, hogy Madách Imrével szóljon: „Csak az a végi Csak azt tudnám fel-leadni” (171.).

A vonzó stílusú tanulmányt zavarja a sok sajtóhiba. Itt-ott tévedések is csúsznak bele: 143. l. az óbudai rabbik sorában Wallenstein Zoltán szerepét Schreiber Ignác helyett; 150. l. az Orsz. Rabbiképző Intézet megnyitásának éve nem 1874, hanem 1877.

Az előkelő gyűjteményben, meglelt tanulmány bizonyítéka annak a fontos szerepnek, amelyet a budapesti zsidóság betöltött az egyetemes zsidóság és kulturája történetében.

SCHIEBER SÁNDOR

BUTOROZOTT UTCAI SZOBA, fürdőszobahaszinnal, magános urnak vagy nőnek kiadó. Vas-u. 15/b. II. 27.

KOMFORTOS LAKÁSBAN magához venni lakóháznak közelebb, egyedülálló, intelligens aszonyt. Cim: Dob-u. 15. I. 4.

Uj és használt

bőröndök, hajókofferek

vétel, csere, eladás.

KANDEL Népszínház-utca 20

Hívásra jövök.

HIREK ISRAELRŐL, A ZSIDÓ ÁLLAMRÓL

A rhodosi tárgyalások eddigi mérlege

A rhodosi tárgyalások a Közelkelet jövőjét döntik el, éppen ezért érthető, ha a tanácskozással menete viszonylagosan lassú, meggondolt és óvatos. Tekintettel arra, hogy a tárgyalások nem miniszteri részvevőkkel folynak, minden egyes újabb fejezetnél a résztvevőknek ki kell kérni kormányuk véleményét, illetőleg hozzájárulást a megállapodáshoz. Határozott jelek mutatnak arra is, hogy bár Egyiptom visszautasította az angol „segítségét” Bevin külföldiüggyel kapcsolatos mesterkedése azonban még most sem szűntek meg és ez is fékező hatással van a tárgyalások menetére.

Az eddigi eredmények azonban nem lebecsülendők. A tárgyaló felek megállapodtak abban, hogy a további megbeszélések lehetővé tétele céljából mindkét oldalon beszüntetik a hadműveleteket. Ez a megállapodás már teljes egészében a valóságba ment át. A demarkációs vonalak megállapítása céljából közös katonai bizottságot szerveznek. Csak a demarkációs vonal megállapítása után indíthat meg a végleges határok megvonásával kapcsolatos megbeszéléseket.

Az a tény azonban, hogy a tárgyalások menete már a végleges határok megvonhatóságának reményéig jutott el, a legbiztosabb az eddigi eredmények között. Ezt az tette lehetővé, hogy az izraeli csapatok a katonai berendezések elpusztítása után egyiptomi területre kivonultak. Az izraeli főparancsnok a néhány napos hadműveletről adott sajtónyilatkozatában jelentette be a csapatok visszavonását Egyiptomból az izraeli-cionista határra, magyarán: képpen hozzáfűzte: „Nem kívánunk meghódítani egyiptomi területet. Háromszor évvel ezelőtt kivonultunk Egyiptomból és nem kívánunk oda visszatérni.”

Külpolitikai szempontból a tárgyalások fontos eredményének tekinthető az a tény is, hogy a közös tárgyalással megteremtésével és számos részlegmegállapodás aláírásával Egyiptom — elsőnek — az arab államok közül — elismerte az izraeli kormányt.

Már korábban jeleztük, hogy a rhodosi tárgyalásokkal egyidejűleg más arab államok is széttek hátszínre lépéseket kezdeni Izraellel. Az elmúlt héten ezek a tárgyalások olyan előrehaladottságot értek el, hogy már a szertelők külügyminiszter is utalt rájuk, egy a sajtó számára adott nyilatkozatában, amikor is bejelentette, hogy a tárgyalások Libanonnal és Transzjordániával folynak.

Ez utóbbi részben immár Anglia vereségét jelenti, hiszen az Egyiptomra épített számítások megdőlése után Transzjordánia jelenleg Bevin még ki nem játszott agját.

A „rugalmas” Bevin

Soha politikus olyan szemrebbenés nélkül, és ennyire rövid idő alatt nem alakította át 180 fokos fordulattal politikáját, mint Bevin Palesztinát illetően az elmúlt héten. Korábbi tervei ismeretesebbek voltak: Izrael el nem ismerésével és a Cyprus szigetén internáltak törvénytelen visszatartásával előbb politikai nyomást kívánt gyakorolni Izraelre. Ennek eredménytelensége után az arabok javára történő fegyveres fajt a compék teremtésével az USA-t akarta magával rántani Izrael államának a fegyverek útján történő megsemmisítésében, vagy legalább is területi csökkéntésben. Arra számított, hogy az imperialista politikában feltétlenül egységfrontot alkotó felek kényszerülnek majd a történelem után együtt haladni.

Az imperialista szövetségben azonban az USA a diktató fel és az angol kormány Bevin ügytelensége folytán súlyos politikai hatalmi vereséget szenvedett.

Az angol washingtoni nagykövét tárgyalásai az amerikai külügyminiszterhelyettesével és végül az elnökkel, arra kényszerítették Bevin, és az egész angol kormányt, hogy az amerikai imperializmus céljához igazodjanak. A két nagyhatalom egymással történő versengésében nem az USA szolgálja Angliát, hanem Anglia kényszerül az USA céljait. Mikor az angol parlament és közvélemény a vároban Palesztina-vita tárgysorozatra tüzesekor az alsóházban Bevin bukását várta az angol külügyminiszter, néhány szemérmesmondó kijelentéssel, lényegében elhalasztotta a várt, hivatkozva arra, hogy folyamatosan lévő tárgyalások befejezése előtt nem kíván beismerni adni politikájának igazolását. Azóta ezek a tárgyalások befejeződtek és mint kiderült Bevin a rhodosi tárgyalásokat emeltette és közben a washingtoni megbeszélésekre gondolt.

Ezeket — htr szerint — Anglia kötelezettséget vállalt Izrael elismerésére, a cyprusi

internáltak szabadonengedése, Amerika viszont megígérte, Transzjordánia az USA által történő elismerését, s egyben garantálták a palesztinai államok később megállapítandó határait.

Az angol kormány a sajtó útján szükségesnek érezte népszerűsíteni az új politikai fordulatot és még mielőtt az új szerdai parlament Palesztinavita sor kerülne, a közvélemény már arról értesült, hogy az angol kormány még ezen a héten de facto elismeri az izraeli kormányt és hétfőn megkezd — illetőleg már megkezdte — a cyprusiak szabadonbocsátását.

Ez új határozatok nyilvánossághozatásával Bevin reméli, hogy szerdán minden támadója elhalad az alsóházban.

Izraeli mozaik

Tévé h. 10-ét, az ősi bőjtnapon kívül az izraeli főrabbi s. 6.000.000 európai elpusztult zsidó emléket megőrző gyásznapra rendelte el. Ezen a napon Izraelben minden házban és templomban maszkiméces gyújtottak és mindenki — kivéve azok, akinek szülei életben vannak — Kaddist mondott.

Az elmúlt héten a francia- és kubai kormány megszavazta Izrael de facto elismerését.

A héber egyetem orvosi fakultását, egyelőre csak a felsőbb évfolyamok számára, még ebben az évben megnyitják. Rövidesen megnyitják a jogi fakultást is.

Tel-Avivban katonai akadémiát állítanak fel.

Izrael élénk kereskedelmi tárgyalásokat folytat a kelet-európai államokkal.

A magyar, román és finn kereskedelmi szerződések megkötése után, most szovjet kereskedelmi küldöttség utazik Tel-Avivba a két ország kereskedelmi kapcsolatainak rendezésére. Azonban már eddig is nagymennyiségű szovjet gabona érkezett Izraelbe.

Az izraeli ipar fokozatosan hakeletre lép. Ezzel kapcsolatosan kiadták az első tervgazdálkodási intézkedéseket. Az iparügyi minisztérium a gyárakat és üzemeket racionalizálásra a selejt csökkentésére hívta fel. Megindult a gépkocsik szisztematikus ellenőrzése is.

A Jewish Agency Jeruzsálemben kongresszusi székhez építést tervez. Ez előtt lenne Herzl sírja és nagyméretű emlékműve.

(GELLERT)

HIREK

— Időpontváltás a rádió legközelebbi izr. vallásos felőrájában. A jövő kedden esedékes ortodox izraeli vallásos felőráját nem kedden, hanem csütörtökön, február 3-án reggel 8 órakor közvetíti a rádió. Beszédet mond: dr. Dohány József, kiskunhalasi főrabbi. Enkel: Fisch József főkantor. A kórust Speizer Márton vezényli. Szólist: Enkel Kollmann Jenő. Kísér: Gottschall Jakab

— Az Izraeli Magyar Irodalmi Társulat 1949 január 30-án, vasárnap d. e. 11 órakor, az Országos Rabbiképző Intézet dísztermében (VIII., Rökk Szilárd-u. 26. II. em.) felolvasást tart. Tárgysorozata: Szabolcsi Bence: A magyarországi zsidó népdal. Schwartz Zoltán: Enkel-Elizaviraióval. Bergetson: A halotti mécs. Fordította: Vilhar Béla. Vendégeket szívesen látnak. Belépődíj nincs

— A Szilők Pedagógiumának legközelebbi előadása február 2-án szerdán d. u. 6 órakor lesz az V. Fürst Sándor-u. 21/b. sz. alatti kultúrteremben. Előadó: Dr. Cseh Arnold igazgató. Az előadás címe: Nevelés a család körében.

— Emlékezés Leninre. A M. D. P. Pestú Izr. Hírközlési és Országos Irodai helyi pártszervezte Lenin halálának 25. évfordulója alkalmából emlékünnepet rendezett a hírközlési székhez dísztermében. Az ünnepséget Rodz Rezső megnyitotta, vezette be, majd Dreler Gyula párttitkár emlékeztetett meg Leninről. Schneitzer Gabriella Valeri Brjusov, „Lenin” című versét mondta el hatáson. Sebestyén Ferenc Sráblinnak Lenin halálakor mondott emlékszókat olvasta fel, Gergely József Majakovszkij „Beszélgetés Lenin elvtárral” című versét tolmácsolta igaz művészettel. Az ünnepség Rodz Rezső zárószavai után az Internationallal ért véget.

— Adomány. N. N. Coepel 100 forintot küldött hozzá a Hagana céljára. Az összeget rendeltetési helyére juttatták.

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca 26

Telefon hívó: 136—816 SZOMBATON ZÁRVA

Kétkehelyes reklám. A legújabb sajtóval közzétehető. Szabadalmazott Gropa rendszerű és egyéb kértékos munkák. Hívd meg a kértékos Gergely (Gergely) Rezső kárm. 21/b. V. Pannónia-u. 8. Tel.: 125—128.

MEGHÍVÓ

A VAC (Vivó és Atlétikai Club) folyó hó 30-án délután 5—12-ig tartó

MŰSOROS TÁNCDELUTÁNT

rendez az Abo yi-utcai leánygimnáziumban. Tagtársainkat és sportbarátainkat ezen az úton is szeretettel meghívjuk.

Nyomtatott a Globus nyomdai műter-
lései közléseinek
Budapest, VI., Aradi-utca 8.
Teljesítés: Kész. Zolt.